



# ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 16 grudnia 2019 r.

Pozycja 245

## POSTANOWIENIE z dnia 28 sierpnia 2019 r. Sygn. akt Ts 2/18

### Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Andrzej Zielonacki,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej MKS sp. z o.o. z siedzibą w T. w sprawie zgodności:

- 1) art. 77 § 1 pkt 1 i § 9 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2062, ze zm.), w zakresie, w jakim dopuszcza możliwość delegowania przez Ministra Sprawiedliwości i prezesa sądu apelacyjnego sędziego do pełnienia obowiązków w szczególnie uzasadnionych wypadkach w sądzie instancji wyższej niż ta, która jest wskazana w akcie powołania przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z art. 45 ust. 1, art. 10, art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) art. 117 § 5 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, ze zm.), w zakresie, w jakim przewiduje oddalenie wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej z uwagi na jej bezzasadność z art. 79 ust. 1, art. 188 pkt 5, art. 10 ust. 2 i art. 45 ust. 1 Konstytucji,
- 3) art. 244 § 1 ustawy powołanej w pkt 2 w zakresie, w jakim sąd rozstrzygający sprawę, opierając się na dokumencie urzędowym, przyjmuje *a priori* o jego prawdziwości i nie weryfikuje go z urzędu, mimo istnienia uzasadnionych wątpliwości związanych z wydaniem osobie nieuprawnionej dokumentu urzędowego, który może zawierać informacje niezgodne z prawdą, a przy tym, których istnieniu zaprzeczyły obie strony postępowania z art. 2 i art. 45 ust. 1 Konstytucji

p o s t a n a w i a:

- 1) nadać dalszy bieg skardze konstytucyjnej w zakresie badania zgodności:
  - a) art. 77 § 1 pkt 1 i § 9 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2062, ze zm.) w zakresie, w jakim dopuszcza możliwość delegowania przez Ministra Sprawiedliwości i prezesa sądu apelacyjnego sędziego do pełnienia obowiązków w szczególnie uzasadnionych wypadkach w sądzie instancji wyższej niż ta, która jest wskazana w akcie powołania przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

- b) art. 244 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, ze zm.) w zakresie, w jakim sąd rozstrzygający sprawę, opierając się na dokumencie urzędowym, przyjmuje *a priori* o jego prawdziwości i nie weryfikuje go z urzędu, mimo istnienia uzasadnionych wątpliwości związanych z wydaniem osobie nieuprawnionej dokumentu urzędowego, który może zawierać informacje niezgodne z prawdą, a przy tym, których istnieniu zaprzeczyły obie strony postępowania z art. 2 i art. 45 ust. 1 Konstytucji;**
- 2) odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej w pozostałym zakresie.**

## UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej, wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 28 grudnia 2017 r. (data nadania), spółka MKS sp. z o.o. z siedzibą w T. (dalej: skarżąca, spółka, MKS sp. z o.o.) wystąpiła z żądaniami przytoczonymi na tle następującego stanu faktycznego, ustalonego w oparciu o uzasadnienia przedłożonych Trybunałowi postanowień sądów powszechnych:

1.1. Sąd Okręgowy w K., postanowieniem z 5 kwietnia 2012 r. (sygn. akt [...]), oddalił złożone przez spółkę zażalenie na koszty określone w związku z postępowaniem, jakie toczyło się przed Sądem Rejonowym w T. (sygn. akt [...]).

1.2. W związku z orzeczeniem w sprawie kosztów, o którym mowa w pkt 2.1. skarżąca wystąpiła z wnioskiem o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w celu złożenia skargi o stwierdzenie niezgodności tego orzeczenia z prawem oraz sporządzenia skargi konstytucyjnej. Postanowieniem z 6 listopada 2012 r. (sygn. akt [...]) wniosek został oddalony przez Sąd Rejonowy w T. Zażalenie spółki na wyżej wskazane postanowienie zostało oddalone postanowieniem Sądu Okręgowego w K. z 11 kwietnia 2013 r. (sygn. akt [...]).

1.3. Skarżąca złożyła następnie wniosek o przyznanie pełnomocnika z urzędu w celu złożenia skargi konstytucyjnej. Sąd Rejonowy w T., postanowieniem z 28 maja 2013 r. (sygn. akt [...]), oddalił wniosek spółki. Złożone przez skarżącą zażalenie na to postanowienie zostało oddalone postanowieniem Sądu Okręgowego w K. z 4 września 2013 r. (sygn. akt [...]).

1.4. Spółka ponownie złożyła wniosek o przyznanie pełnomocnika z urzędu w celu sporządzenia skargi konstytucyjnej. Postanowieniem Sądu Rejonowego w T. z 20 grudnia 2013 r. wniosek został uwzględniony (sygn. akt [...]), a ustanowiony pełnomocnik sporządził opinię o braku podstaw do wniesienia skargi konstytucyjnej.

1.5. W kolejnym wniosku o ustanowienie pełnomocnika skarżąca – dowodząc, że w wyniku przeprowadzonego postępowania to nie sąd, lecz pełnomocnik wydał orzeczenie w sprawie – zażądała ustanowienia dla niej nowego pełnomocnika. Wniosek ten został oddalony przez referendarza sądowego Sądu Rejonowego w T. postanowieniem z 12 czerwca 2014 r. (sygn. akt [...]). W uzasadnieniu tego rozstrzygnięcia podniesiono, że opinia prawna nie stanowi ostatecznego orzeczenia w rozumieniu ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.). Postanowieniem z 8 sierpnia 2014 r. Sąd Rejonowy w T. utrzymał w mocy powyższe postanowienie.

1.6. Pismem z 26 sierpnia 2015 r. skarżąca podtrzymała żądanie ustanowienia pełnomocnika, domagając się jednocześnie od Skarbu Państwa kwoty 162 zł tytułem odszkodowania za bezprawne naruszenie konstytucyjnego prawa do złożenia skargi konstytucyjnej.

Sąd Okręgowy w K., wyrokiem z 16 marca 2016 r. (sygn. akt [...]), oddalił powództwo skarżącej. Zdaniem Sądu spółka nie wykazała, że orzeczenie wydane w sprawie o sygn. akt [...] było oczywiście niezgodne z prawem. Nie wykazała również jakiegokolwiek powstałej po jej stronie szkody majątkowej pozostającej w adekwatnym związku przyczynowym z tym orzeczeniem ani też, by doszło do naruszenia dóbr osobistych i w związku z tym działaniem została spółce wyrządzona szkoda niemajątkowa.

W zażaleniu skarżąca podniosła zarzut nieważności postępowania, do którego w jej ocenie doszło na skutek tego, że wyrok w sądzie pierwszej instancji wydał sędzia Sądu Rejonowego w T. delegowany do Sądu Okręgowego w K. Jej zdaniem przepis, na podstawie którego nastąpiła delegacja sędziego, jest niezgodny z Konstytucją. W oparciu o swoją wiedzę wyraziła również wątpliwości co do uprawnień pełnomocnika pozwanego do reprezentacji strony w procesie i wnioskuje o zobowiązanie go do wykazania, iż spełnia kryteria wynikające z art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 2261, ze zm.; dalej: u.P.G.).

Sąd Apelacyjny w K., wyrokiem z 14 czerwca 2017 r. (sygn. akt [...]) oddalił złożoną przez skarżącą apelację od wyroku sądu pierwszej instancji. Sąd ten, odmawiając wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem prawnym w określonym zakresie, wskazał na wyrok TK z 15 stycznia 2009 r., sygn. K 45/07, w którym Trybunał uznał za zgodną z Konstytucją normę umożliwiającą oddelegowanie sędziego za jego zgodą do wykonywania czynności orzeczniczych w innym sądzie. Uznał również, że w prerogatywach sądu nie leży badanie, czy radca Prokuraturii Generalnej spełnia wymogi u.P.G., jako że tylko osoba spełniająca wymogi ustawy może zostać mianowana na to stanowisko.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Skarga konstytucyjna jest szczególnym środkiem ochrony wolności lub praw. Musi ona spełniać przesłanki jej dopuszczalności, które zostały określone w art. 79 ust. 1 Konstytucji, a doprecyzowane w ustawie z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072, ze zm.; dalej: u.o.t.p. TK).

2. W niniejszej sprawie przedmiotem zaskarżenia uczyniono następujące przepisy:

1) art. 77 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2062, ze zm.; dalej: p.u.s.p.), który stanowi: „Minister Sprawiedliwości może delegować sędziego, za jego zgodą, do pełnienia obowiązków sędziego lub czynności administracyjnych: 1) w innym sądzie równorzędnym lub niższym, a w szczególnie uzasadnionych wypadkach także w sądzie wyższym, mając na względzie racjonalne wykorzystanie kadr sądownictwa powszechnego oraz potrzeby wynikające z obciążenia zadaniami poszczególnych sądów (...)”,

2) art. 77 § 9 p.u.s.p., który stanowi, że „w szczególnie uzasadnionych wypadkach prezes sądu apelacyjnego może delegować sędziego sądu rejonowego albo sędziego sądu okręgowego do pełnienia obowiązków sędziego w sądzie wyższym, po uzyskaniu zgody sędziego i kolegium sądu, do którego ma nastąpić delegowanie, mając na względzie racjonalne wykorzystanie kadr oraz potrzeby wynikające z obciążenia zadaniami poszczególnych sądów działających na obszarze apelacji; łączny okres delegowania nie może przekroczyć 14 dni w ciągu roku”,

3) art. 117 § 5 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, ze zm.; dalej: k.p.c.), w brzmieniu: „[s]ąd uwzględni wniosek, jeżeli udział adwokata lub radcy prawnego w sprawie uzna za potrzebny”,

4) art. 244 § 1 k.p.c. w myśl którego: „dokumenty urzędowe, sporządzone w przepisanej formie przez powołane do tego organy władzy publicznej i inne organy państwowe w zakresie ich działania, stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone”.

### 3. Skarżąca uzasadniła postawione zarzuty w następujący sposób:

3.1. Zdaniem spółki, instytucja delegowania sędziego za jego zgodą do czasowego pełnienia obowiązków sędziego w innym sądzie niż ten, który został wskazany w akcie powołania (art. 77 § 1 pkt 1 i § 9 p.u.s.p.) nasuwa zastrzeżenia z punktu widzenia konstytucyjnej zasady wynikającej z art. 45 ust. 1 Konstytucji. W skardze podniesiono, że każdy ma prawo do sądu właściwego, niezależnego, bezstronnego i niezawisłego. Skarżąca na poparcie powyższego wskazuje uzasadnienie wyroku Trybunału z 14 kwietnia 1999 r. (sygn. K 8/99). Z uwagi na treść zaskarżonych przepisów należy przyjąć, że w skardze szczególny akcent położono na – wywiedzione z art. 45 ust. 1 Konstytucji – uprawnienie do uzyskania orzeczenia od sądu właściwego, który skarżąca utożsamia z sędzią uprawnionym do orzekania w sądzie określonego szczebla.

Skarżąca stwierdziła też, że przewidziane w art. 77 § 1 p.u.s.p. uprawnienie Ministra Sprawiedliwości, jako przedstawiciela władzy wykonawczej do wpływania na władzę sądowniczą za pomocą instytucji delegacji, narusza zasadę równowagi i trójpodziału władz wynikającą z art. 10 Konstytucji, jak również wyłączne uprawnienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej do powoływania sędziego, wyrażone w art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji.

Dodała, że zaskarżona norma pozostaje w sprzeczności również z wyłączną kompetencją Prezydenta do powoływania osób do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim, przewidzianą w art. 55 § 3 p.u.s.p.

3.2. W opinii skarżącej art. 117 § 5 k.p.c. jest niezgodny z art. 10 ust. 2, art. 45 ust. 1, art. 79 ust. 1, a także art. 188 ust. 5 Konstytucji.

Spółka podnosząc powyższy zarzut odnosi się do sytuacji, gdy ustanowiony postanowieniem Sądu Rejonowego w T. z 20 grudnia 2013 r. (sygn. akt [...]) pełnomocnik wydał opinię o braku podstaw do wniesienia skargi konstytucyjnej. Następnie zaś postanowieniem z 12 czerwca 2014 r. referendarz sądowy Sądu Rejonowego w T. oddalił wniosek skarżącej o ustanowienie pełnomocnika w celu sporządzenia skargi konstytucyjnej wskazując, że w sprawie, której wniosek dotyczy nie wydano ostatecznego wyroku przez sąd powszechny lub organ publiczny, gdyż zarzuty dotyczą opinii wydanej przez radcę prawnego (sygn. akt [...]).

W skardze podniesiono, że oddalenie wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej przez referendarza sądowego (na podstawie art. 117 § 5 k.p.c.) w sprawie o sygn. akt [...] jest naruszeniem wyłącznej właściwości Trybunału Konstytucyjnego do oceny dopuszczalności i istnienia podstaw skargi konstytucyjnej. Skarżąca dowodzi, że ani asesor sądowy, ani sąd powszechny nie mogą działać w zakresie wyłącznej właściwości Trybunału Konstytucyjnego, albowiem dochodzi wtedy do naruszenia art. 79 ust. 1 i art. 188 pkt 5 Konstytucji.

3.3. Skarżąca wskazała, że sąd, działając w zgodzie z art. 244 § 1 k.p.c., nie ma prawa zbadać dokumentu urzędowego pod kątem zgodności z prawdą zawartych w nim oświadczeń, nawet wobec uzasadnionych ku temu przesłanek. Jej zdaniem uniemożliwia to realizację zasady demokratycznego państwa prawa wynikającej z art. 2 Konstytucji oraz przeczy prawu do

sądu, wyrażonemu w art. 45 ust. 1 Konstytucji. Przytacza też m.in. takie stanowisko doktryny, zgodnie z którym w myśl art. 45 ust. 1 Konstytucji aspekty związane z szybkością i sprawnością załatwienia sprawy powinny być postrzegane jako drugorzędne w relacji do aspektów odnoszących się do rzetelnego rozpatrzenia sprawy.

4. W zakresie powołanych w skardze jako wzorce: art. 10 ust. 1 (zasada trójpodziału władzy) i ust. 2 (organy sprawujące władzę), art. 144 ust. 3 pkt 17 (prerogatywa Prezydenta) oraz art. 188 (właściwość rzeczowa Trybunału Konstytucyjnego) Konstytucji, należy stwierdzić, że powyższe przepisy w ogóle nie wyrażają praw i wolności obywatela (zob. kolejno postanowienia TK z: 26 listopada 2015 r., sygn. Ts 272/15, OTK ZU B/2016, poz. 531; 3 grudnia 2008 r., sygn. Ts 17/08, OTK ZU B/2009, poz. 44; 3 października 2013 r., sygn. Ts 67/12, OTK ZU B/2014, poz. 20).

Trybunał wskazuje, że są to przepisy o charakterze ustrojowym i nie stanowią źródła praw lub wolności jednostki w rozumieniu art. 79 ust. 1 ustawy zasadniczej. Tym samym skardze, w zakresie badania zgodności art. 77 § 1 ust. 1 i § 9 p.u.s.p. z art. 10 Konstytucji oraz z art. 144 ust. 3 pkt 17, a także art. 117 § 5 k.p.c. z art. 10 oraz art. 188 pkt 5 Konstytucji, należało odmówić nadania dalszego biegu na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK.

5. W ocenie Trybunału, zarzuty przedstawione na poparcie niekonstytucyjności art. 117 § 5 k.p.c. nie mają związku z wyrokiem Sądu Apelacyjnego w K. z 14 czerwca 2017 r. (sygn. akt [...]), wskazanym jako orzeczenie ostateczne w sprawie. Postępowanie zakończone powyższym orzeczeniem dotyczyło bowiem kwestii odszkodowawczych w związku z zarzucaną przez skarżącą bezprawnością wydanego wcześniej orzeczenia.

Należy zauważyć, że zarzuty sformułowane w ramach żądania badania konstytucyjności art. 117 § 5 k.p.c. odnoszą się *de facto* do podjętych na jego podstawie orzeczeń, wydanych w ramach postępowania zakończonego postanowieniem Sądu Okręgowego w K. z 8 sierpnia 2014 r. (sygn. akt [...]). Oznacza to, że złożenie skargi w powyższym zakresie nastąpiło po ustawowym terminie. Zgodnie bowiem z art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK, skarga konstytucyjna może być złożona w terminie 3 miesięcy od daty uprawomocnienia się wyroku, w którym ostatecznie orzeczono o prawach i wolnościach skarżącego.

Jest to podstawą odmowy nadania biegu skardze w zakresie, w jakim stawia zarzut niezgodności art. 117 § 5 z art. 79 ust. 1 i art. 45 ust. 1 Konstytucji, na podstawie art. 77 ust. 1 w związku z art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK oraz art. 53 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK.

6. Skarga konstytucyjna w zakresie, w jakim dotyczy badania zgodności art. 77 § 1 ust. 1 i § 9 p.u.s.p. z art. 45 ust. 1 Konstytucji, oraz art. 244 k.p.c. § 1 z art. 45 ust. 1 Konstytucji spełnia wymogi formalne do nadania jej dalszego biegu.

6.1. Skargę konstytucyjną złożył w imieniu skarżącej radca prawny, wyznaczony do sprawy przez Okręgową Izbę Radców Prawnych w K., postanowieniem referendarza sądowego w Sądzie Rejonowym w T. z 13 września 2017 r. (sygn. akt [...]).

6.2. Spółka wyczerpała przysługującą jej drogę prawną (art. 77 ust. 1 w związku z art. 53 ust. 2 pkt 1 i 2 u.o.t.p. TK), ponieważ wyrok Sądu Apelacyjnego w K. z 14 czerwca 2017 r. (sygn. akt [...]) jest prawomocny i nie przysługują od niego żadne zwykłe środki zażalenia.

6.3. Skarżąca dochowała trzymiesięcznego terminu do wniesienia skargi zastrzeżonego w art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK, gdyż powyższe orzeczenie wraz z uzasadnieniem zostało jej

doręczone 24 lipca 2017 r. Od tej daty rozpoczął bieg trzymiesięczny termin do wniesienia skargi konstytucyjnej. Termin ten uległ zawieszeniu 27 lipca 2017 r., czyli w dniu złożenia przez skarżącą wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w celu sporządzenia skargi konstytucyjnej (trwał 3 dni). Po wydaniu przez sąd 13 września 2017 r. postanowienia o ustanowieniu pełnomocnika z urzędu, Okręgowa Izba Radców Prawnych w K. w piśmie z 2 października 2017 r. wyznaczyła imiennie pełnomocnika do sporządzenia skargi konstytucyjnej. Pismo to pełnomocnik skarżącej otrzymał 19 października 2017 r. Rozpoczęcie dalszego biegu terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej nastąpiło 20 października 2017 r. Do jego upływu pozostało 87 dni, czyli termin do wniesienia skargi konstytucyjnej upływał 14 stycznia 2018 r. natomiast skarga została wniesiona do Trybunału 28 grudnia 2017 r. (data nadania).

6.4. Trybunał stwierdza, że skarżąca w zakresie określonym w pkt 6 niniejszego postanowienia prawidłowo określiła przedmiot kontroli (art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK), wskazała, jakie konstytucyjne prawa i w jaki sposób zostały – jej zdaniem – naruszone (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK), a także uzasadniła sformułowany w skardze zarzut (art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p. TK).

6.5. W związku z powyższym i zważywszy na to, że sformułowany przez skarżącą zarzut nie jest oczywiście bezzasadny, Trybunał – na podstawie art. 61 ust. 2 u.o.t.p. TK – postanowił nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg we wskazanym zakresie.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

#### POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżącej przysługuje prawo wniesienia zażalenia na pkt 2 postanowienia w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.